

Svět, osvětí, okolí atd.

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[2016](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 1. 2. 2016
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 1. 2. 2016

Svět, osvětí, okolí atd.

Němčina zná řadu odvozenin od „die Welt“: Mitwelt, Umwelt, Überwelt, Eigenwelt, Unterwelt aj. V češtině je termín „osvětí“ poměrně nový (zavedl jej asi Patočka před válkou v recenzi Petersenovy knížky), nejdříve ovšem v podobě „obsvětí“. Jinak máme ovšem také podsvětí, ale četná jsou spojení etymologická se svitem (svícením), světlem, ale také svatostí a svátostí, svěcením a vysvěcením (posvěcením) atd. Termíny (pro překlad) jako „sousvětí“ nebo „nadsvětí“ zatím neexistují (pokud vím), ale byly by zcela přijatelné. Naproti tomu jiné překlady sahají po jiných etymologických základech, např. termínu „nadsvětný“ se spíše užívá v podobě „nadpozemský“ (zatímco „nadsvětí“ rovněž neexistuje). – Rozhodně s většími problémy se setkává angličtina, a také se málo drží i významů (viz diskuse na internetu): „Eigenwelt“ překládá jako „existential isolation“, „Überwelt“ jako „meaninglessness“ nebo dokonce „Umwelt“ jako „inevitability of death“ etc. Francouzský termín „milieu“ je spíše třeba překládat jako „prostředí“, zatímco překlad českého „prostředí“, ač legitimní, nebývá častý, protože převládlo počeštěné slovo „environment“ (hlavně v odvozeninách jako environmentální atd.) proti německému „Umgebung“, což zase do češtiny překládáme „okolí“ (důležitá je v němčině ona „danost“, což v překladech zaniká). V angličtině zase zaznamenáváme tendenci k zpředmětnělému významovému odlišování světa jako přírodní reality, osvětí nebo sousvětí jako světa společnosti a „Eigenweltu“ – osvojeného světa jako „vlastního světa“ („own world“, tedy jako přivlastněného, soukromého, subjektivního či osobního světa). A pokud jde o „Überwelt“, angličtina to běžně překládá jako „supernatural“. – Ze všeho je naprosto zřejmé, že v tom musí každý filosof (nebo vědec) udělat sám pro sebe nějaký pořádek, nemá-li docházet k nejrůznějším mylným závěrům a pojetím.

(Písek, 160201-1.)